

Wanneer landbouw oorlogsmunitie wordt

duiding

Landbouwproducten worden steeds vaker ingezet als geopolitiek pressiemiddel en oorlogswapen. Toch wordt de veiligheidsdimensie van onze geglobaliseerde, kwetsbare voedselsystemen ernstig onderschat. Daarvoor waarschuwt de Food Security Task Force van de Munich Security Conference (MSC) in een nieuw rapport. Van Gaza tot Oekraïne illustreren recente conflicten hoe verwoestend deze vorm van oorlogsvoering kan zijn, met humanitaire, politieke en economische gevolgen die wereldwijd voelbaar zijn. “Landen moeten hun verdediging tegen deze dreiging versterken”, benadrukt de MSC-taskforce.

16 JUNI 2025

Jozefien Verstraete

Lees meer over:

Oorlog Oekraïne

handel

europa

voedselveiligheid

voedselzekerheid

De kwetsbaarheid van voedselonzekerheid wordt steeds vaker bewust uitgespeeld als geopolitiek wapen, met enkele tastbare voorbeelden in de voorbije jaren. De onderling verbonden mondiale agrovoedingssystemen, met complexe toeleveringsketens en handelsafhankelijkheden, creëren nieuwe kansen om voedsel strategisch te gebruiken.

Hoewel er internationale juridische kaders bestaan die het gebruik van voedsel als wapen verbieden of als oorlogsmisdaad bestempelen, blijken die onvoldoende afschrikking te bieden. Daders vermommen hun tactieken vaak als onbedoelde nevenschade om straf te ontlopen. De voorbije decennia werd het daarom al vaak gebruikt in oorlogen en conflicten als effectief en goedkoop instrument, aangezien voedsel een fundamentele menselijke behoefte is en gemakkelijk grote groepen mensen kan treffen.

3 tactieken waarbij voedsel als wapen gebruikt wordt

De MSC-taskforce onderscheidt drie strategieën waarbij voedselonzekerheid als oorlogswapen wordt ingezet. Een eerste is het blokkeren van aanvoerroutes en het verhinderen dat de bevolking toegang krijgt tot voedselhulp. De oorlog in Gaza is een zeer actueel voorbeeld hiervan. Israël werd vorig jaar door het Internationaal Strafhof beschuldigd van het ‘opzettelijk en systematisch beroven van goederen die onmisbaar zijn voor het menselijk overleven’, onder meer door humanitaire hulp aan de grens tegen te houden.

Een tweede methode is het gebruik van voedselonzekeerheid als instrument voor rekrutering en behoud. Deze tactiek wordt vaak gebruikt wanneer een partij in het conflict niet over gelijke militaire middelen of slagkracht beschikt.

De derde strategie richt zich op het aanvallen van landbouwinfrastructuur en logistieke ketens op land en zee. De tactieken variëren van het vernietigen van gewassen, vee, waterreservoirs en opgeslagen oogsten, tot het bombarderen van havens en landbouwgrond.

“De oorlog van Rusland heeft het aantal mensen in hongersnood wereldwijd fors doen stijgen, waaronder een vijfde van de gehele bevolking van Afrika

MSC-taskforce

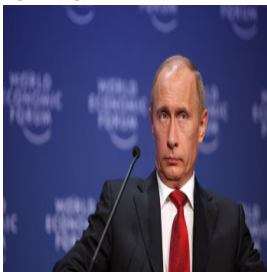

nieuws

Meer dan 76 miljard euro schade aan Oekraïense landbouw na drie jaar oorlog

24 FEBRUARI 2025

Afrika. De oorlog heeft het aantal mensen dat wereldwijd honger lijdt fors doen stijgen, waaronder volgens de MSC-taskforce een vijfde van de gehele bevolking van Afrika. “De gevolgen van de inzet van voedsel als wapen reiken steeds veel verder dan het oorspronkelijke conflict en kunnen niet genoeg worden benadrukt”, stelt de taskforce.

nieuws

Poetin zoekt aardappelen: prijzen maal drie door oorlog en mislukte oogst

2 JUNI 2025

“Voedselzekerheid verdient een prominente plaats in nationale veiligheidsstrategieën

MSC-taskforce

Analyse

Rusland bespeelt voedselonzekeerheid met wereldwijd dodelijke gevolgen

Rusland heeft deze laatste tactiek in al haar facetten toegepast in de oorlog tegen Oekraïne. In twee jaar tijd werden volgens Oekraïne 50 Russische aanvallen uitgevoerd op hun Zwarte Zeehavens. Meer dan 300 haveninstallaties en 23 schepen raakten daarbij beschadigd. Ook 100.000 ton aan landbouwproducten ging verloren. De Oekraïense bevolking werd direct getroffen door beperkte toegang tot voedsel, verlies van inkomen en infrastructuur, en een forse daling van de exportinkomsten voor de staatskas.

Daarnaast manipuleerde Rusland actief de wereldwijde voedselvoorzieningsketens. Het aanvallen van Oekraïense exportknooppunten en landbouwinfrastructuur resulteerde in een berekende toename van de wereldwijde voedselonzekeerheid. De schok voor de wereldwijde voedselmarkten vertaalde zich naar mondiaal hogere prijzen, met een bijzonder diepgaande impact in het Midden-Oosten en Noord-

Handelspartners onder voorwaarden

Rusland zet zijn landbouwmacht al langer strategisch in. Graan geldt er als hun “tweede olie”. Met controle over een aanzienlijk deel van de wereldwijde landbouwproducten bouwt het Kremlin geopolitieke invloed op, die het daarna ook uitbuit.

Landen die voorheen afhankelijk waren van Oekraïense import, zijn intussen de nieuwe Russische agrarische handelspartners. Deze leveringen komen echter met voorwaarden. Op de Rusland-Afrika-top in 2023 beloofde Poetin bijvoorbeeld gratis voedselhulp aan zes Afrikaanse landen. Vervolgens onthielden vier van de zes landen zich bij VN-resoluties over de oorlog in Oekraïne.

“De wereldwijde voedselvoorziening is succesvol door Rusland geïnstrumentaliseerd en dient nu als hefboom om geopolitieke invloed uit te oefenen en wereldwijd aanhangers te werven of te behouden”, aldus de taskforce. “Voedsel is een effectief wapen op lange afstand geworden.”

Voedselbewapening vraagt om nieuwe verdediging

“Het is zinvol voor landen om te bekijken hoe zij hun verdediging tegen dit soort dreiging kunnen versterken”, aldus de MSC-taskforce. Het vereist volgens de taskforce nieuwe preventieve strategieën. Investeren in veerkrachtige agrovoedselsystemen is daarbij essentieel. “Versterk regionale productie en handel om afhankelijkheden zoveel mogelijk te beperken”, klinkt het. Daarbij zijn investeringen in klimaatmitigatie en -adaptatie onmisbaar om kwetsbaarheden in de voedselketen te verkleinen. Verder raadt de taskforce aan om voedselonzekeerheid in derde landen niet louter als een humanitair probleem te beschouwen, maar ook als een strategisch veiligheidsvraagstuk. Zeker nu budgetten voor ontwikkelingssamenwerking onder druk staan, terwijl militaire uitgaven wereldwijd zullen toenemen.

Russisch kunstmest voedt Europese velden én de oorlogskas

18 MAART 2025

agrovoedselsystemen wereldwijd, roept de MSC-taskforce op tot coalities van bereidwillige actoren. Daarbij denkt het aan samenwerking tussen regeringen, het maatschappelijk middenveld, de privésector en internationale financiële instellingen zoals de Wereldbank en het IMF. “Voedselzekerheid verdient een prominente plaats in nationale veiligheidsstrategieën”, besluit de taskforce. “Het moet tot de hoogste prioriteiten behoren van militaire planners, inlichtingendiensten, diplomatieke leiders en maatschappelijke organisaties. Alleen door veerkrachtige agrovoedselsystemen uit te bouwen en voedselonzekerheid als een veiligheidsvraagstuk te behandelen, kan men een geloofwaardige preventieve afschrikking tot stand brengen.”

De MSC-taskforce bestaat uit zestien leden uit politiek, bedrijfsleven, diplomatie en wetenschap. De groep wordt gefaciliteerd door de invloedrijke Munich Security Conference, met inhoudelijke en financiële steun van onder meer de Annenberg Foundation en Cargill. Onder de leden bevinden zich onder meer Vera Songwe (Liquidity & Sustainability Facility, een organisatie gericht op de ontwikkeling van Afrika), Erin Sikorsky (Center for Climate & Security, een wereldwijd werkende denktank op het gebied van klimaat- en milieurisico's) en Benedetta Berti (NAVO, de defensie-alliantie van landen rond de Atlantische Oceaan).

Uitgelicht

EU-experts herhalen bezorgdheden over voedselzekerheid

nieuws

In het meest recente rapport over de voedselzekerheid in de EU wijzen experts naar dezelfde struikelblokken als in hun vorig rapport. Om de EU-burgers ten allen tijde te kunn...

19 APRIL 2024

[Lees meer](#)

Bron: Eigen berichtgeving / Foodlog

Beeld: Unsplash

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>

screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws

screenreader.visit us on our bluesky page: <https://bsky.app/profile/viltmieuws.bsky.social>

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

[Cookie instellingen aanpassen](#)

Webdesign by Who Owns The Zebra